

УДК 341:349.22

Ірина ЖАРОВСЬКА

Національний університет “Львівська політехніка”,
професор кафедри теорії права
та конституціоналізму
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти,
доктор юридичних наук, професор
iryna.m.zharovska@lpnu.ua
ORCID: 0000-0003-3821-8120

Діана ЯРОВИК

Національний університет “Львівська політехніка”,
Навчально-науковий інститут права,
психології та інноваційної освіти,
студент першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
diana.yarovyk.pv.2022@lpnu.ua
ORCID: 0009-0001-1690-5002

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЛІКАРЯ В УКРАЇНІ: ТРУДОВІ ГАРАНТІЇ ТА ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

<http://doi.org/10.23939/law2025.46.106>

© Жаровська І., Яровик Д., 2025

Стаття розглядає правовий статус медичних працівників в Україні, аналізуючи їхні конституційні та професійні права, закріплені у відповідних нормативно-правових актах. Зокрема, увага присвячується правам на належні умови праці, соціальний захист, страхування, пільги та додаткові гарантії, передбачені Законом України “Основи законодавства України про охорону здоров’я”. Також висвітлюються особливості регулювання трудової діяльності медиків, що містять питання кваліфікації, підвищення професійного рівня, а також права на захист професійної честі та гідності.

Окремо розглянуто специфічні правові аспекти діяльності лікарів, зокрема право на відмову від ведення пацієнта, використання транспортних засобів у невідкладних ситуаціях, можливість обмеження доступу до інформації про стан здоров’я пацієнта у певних випадках. Також аналізується питання лікарської таємниці та її використання у наукових дослідженнях, умови проведення медичних експериментів й особливості здійснення медичних втручань без згоди пацієнта у критичних ситуаціях.

Стаття містить огляд правового статусу лікарів-психіатрів, які працюють з особами, що мають психічні розлади. Висвітлюються спеціальні вимоги до їхньої кваліфікації, неодмінність проходження періодичної атестації та безперервного професійного навчання. Також розглядається правове регулювання їхньої діяльності, зокрема вимоги щодо ліцензійних умов, відповідності професійним стандартам та етичним нормам.

Загалом у статті наголошується на важливості правового забезпечення діяльності медичних працівників та проблемах їхньої практичної реалізації. Також звернено увагу на потребу вдосконалення законодавства, оскільки багато прав медиків залишаються декларативними, особливо в питаннях гідної оплати праці, належного соціального захисту та умов праці. Також підкреслюється важливість юридичного захисту лікарів, особливо у складних випадках професійної діяльності.

Ключові слова: медичні працівники, правовий статус, правові гарантії, правове регулювання, медичне право, пацієнти, лікарі, лікарі-психіатри, професійна діяльність.

Постановка проблеми. Медичні працівники є однією з ключових професійних груп у суспільстві, оскільки їхня діяльність безпосередньо пов'язана із захистом здоров'я та життя громадян. Водночас хоча права медиків закріплені в законодавстві України, на практиці їх реалізація стикається з численними проблемами. Незважаючи на передбачені соціальні гарантії, такі як належні умови праці, соціальний захист, пенсійні пільги та можливість професійного розвитку, фактичний стан справ свідчить про обмежену реалізацію цих прав. Особливо гостро постає питання справедливої оплати праці, захисту прав під час виконання професійних обов'язків, правової відповідальності та доступу до належного матеріально-технічного забезпечення.

Звернемо увагу, що питання правового захисту медичного персоналу є вагомим світовою проблемою, недостатня кількість медичного персоналу характерна для багатьох економічно розвинених країн. Проблема також полягає в організації для цієї групи осіб належного правового гарантування трудових прав, зокрема, за статистикою від 32 до 80 % опитаних лікарів Великобританії мали високий ризик "вигорання" на робочому місці [1]. Тому аспект захисту прав лікарів повинен бути зосереджений не тільки на створенні на державному та локальному рівні реалізації професійних обов'язків, але й забезпеченні добробуту, що ґрунтується на "зрілості, реалізації виконавчих процесів особистості, основних життєвих тенденціях, особистому розвитку, бажанні сенсу, психічному здоров'ї і самореалізації" [2].

Аналіз дослідження проблеми. Наукові дослідження підтверджують, що правовий статус медичних працівників регулюється низкою нормативно-правових актів, серед яких Конституція України, Кодекс законів про працю, Основи законодавства України про охорону здоров'я, а також спеціальні закони. У своїх працях такі дослідники, як О. В. Сковчилюк-Павлів, О. С. Щукін, І. Є. Буханевич та Н. В. Болотіна, підкреслюють, що трудові та соціальні права медичних працівників є невід'ємним компонентом їхнього професійного статусу. Водночас інші науковці, зокрема В. М. Бурдін, М. В. Савчин та Т. С. Коваль, звертають увагу на те, що значна частина цих прав залишається здебільшого декларативною через недосконалість механізмів реалізації, недостатнє фінансування медичної сфери та брак ефективного соціального захисту.

Експерти іноземної школи права (Дж. Парк, С. Саха, Б. Чі, Дж. Тейлор, М. Біч) [3] звертають увагу на питання біоетики, оскільки поширеною проблемою є неявне упередження, що полягає в автоматичній активації стереотипів, які можуть переважати навмисне мислення та впливати на судження людини ненавмисним і невизнаним способом, та впливають на рішення щодо лікування. Отож аспекти освіти та етичної поведінки, правової культури та гуманізму аналізуються доволі активно.

Залишаються поза предметною увагою проблеми реалізації правових приписів та реального захисту правового статусу лікаря в медичних правовідносинах.

Метою статті є аналіз правового статусу медичних працівників в Україні, оцінка рівня реалізації їхніх трудових та соціальних гарантії, а також виявлення основних проблем у цій сфері. Також дослідження спрямоване на пошук шляхів удосконалення нормативно-правової бази та механізмів забезпечення прав медиків з метою покращення умов їхньої професійної діяльності та підвищення рівня соціального захисту.

Виклад основного матеріалу. Питання правового професійного статусу медичних працівників в умовах військових загроз та кризових обставин мають дуже вагоме значення. Тому не дивно, що правова доктрина стосувалася розгляду визначеного питання.

Медичні працівники мають спеціальний правовий статус, проте треба розуміти, що їхній загальний статус також характеризує сукупність прав та обов'язків як громадян та суб'єктів права, що рівний та загальний для всіх фізичних осіб. Він передбачає реалізацію та захист права на життя, недоторканність особи, рівність перед законом, свободу слова, думки, віросповідання, освіти, соціальний захист, відпочинок та гідну оплату праці й інші політичні та економічні права. Визначений обсяг прав закріплений в Конституції України, яка передбачає їхній захист та можливість судового відновлення у разі порушення.

Спеціальний правовий статус визначає певні особливості прав та законних інтересів, обов'язків та відповідальності медичних працівників як окремої професійної групи. Однак, на практиці, багато прав залишаються декларативними, зокрема трудові права, серед яких для медичних працівників найчастіше реалізується лише можливість дострокового виходу на пенсію.

Права медиків регулюються низкою законів та підзаконних нормативних актів, зокрема ст. 77 ЗУ "Основи законодавства України про охорону здоров'я". Згідно з цією статтею, медичні працівники мають право на: провадження медичної діяльності відповідно до спеціальності та кваліфікації; належні умови професійної діяльності; підвищення кваліфікації, перепідготовку не рідше одного разу на п'ять років у відповідних закладах та установах; вільний вибір апробованих форм, методів і засобів діяльності, впровадження у встановленому порядку сучасних досягнень медичної та фармацевтичної науки і практики; безплатне користування соціальною, екологічною та спеціальною медичною інформацією, потрібною для виконання професійних обов'язків; професійне страхування коштом державного бюджету; соціальну допомогу від держави у разі захворювання, каліцтва або в інших випадках втрати працездатності, що настала у зв'язку з виконанням професійних обов'язків; оплату праці; скорочений робочий день і додаткову оплачувану відпустку у випадках, встановлених законодавством; пільгові умови пенсійного забезпечення; пільгове надання житла та забезпечення телефоном; безплатне користування житлом з освітленням і опаленням в межах норм, встановлених законодавством, тим, хто проживає і працює у сільській місцевості і селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали медичними та фармацевтичними працівниками і проживають у цих населених пунктах, надання пільг щодо сплати земельного податку, кредитування, обзаведення господарством і будівництва приватного житла, придбання автотранспорту; першочергове одержання медичної допомоги і забезпечення лікарськими та протезними засобами; створення наукових медичних товариств, професійних спілок та інших громадських організацій; судовий захист професійної честі та гідності; безоплатне одержання у власність земельної ділянки в межах земельної частки (паю) члена сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарської установи та організації, розташованих на території відповідної ради, із земель сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарської установи та організації, що приватизуються, або земель запасу чи резервного фонду, але не більше норм безоплатної передачі земельних ділянок громадянам, встановлених законом для ведення особистого селянського господарства; право на додаткову оплачувану щорічну відпустку тривалістю три календарні дні (для деяких категорій); безкоштовне паркування транспортних засобів [4].

Певні права медичних працівників, пов'язані з їхньою професійною діяльністю, встановлені також іншими статтями Основ законодавства про охорону здоров'я. Так, статтею 34 передбачено, що лікар має право відмовитися від подальшого ведення пацієнта, якщо останній не виконує медичних приписів або правил внутрішнього розпорядку закладу охорони здоров'я, за умови, що це не загрожуватиме життю хворого і здоров'ю населення. Лікар не несе відповідальності за здоров'я хворого у разі відмови останнього від медичних приписів або порушення пацієнтом встановленого для нього режиму.

У разі загрози життю хворого, медичні працівники мають право використати будь-який наявний транспортний засіб для проїзду до місця перебування хворого з метою подання невідкладної допомоги або транспортування його в найближчий лікувально-профілактичний заклад. Громадянам, які під час невідкладної або екстремальної ситуації брали участь у рятуванні людей і сприяли поданню медичної допомоги, гарантується у разі потреби в порядку, встановленому законодавством, безоплатне лікування та матеріальна компенсація шкоди, заподіяної їхньому здоров'ю та майну (ст. 37).

Конфіденційність інформації про пацієнта субординується з обов'язком медичного працівника в його дотриманні. Медичні працівники мають юридичне зобов'язання конфіденційно та безпечно обробляти інформацію пацієнтів. Як наслідок, між пацієнтами та фахівцями розвивається довіра та позитивні стосунки. Якщо такі надзвичайно конфіденційні дані розголошуються неналежно, це може загрожувати безпеці пацієнтів, отже, потрібно дотримуватися конфіденційності, щоб захистити благополуччя пацієнтів і зберегти довіру суспільства до взаємин між лікарем і пацієнтом [5].

Є ширший суспільний інтерес у захисті довіри між двома сторонами медичних правовідносин, таким способом, збереження конфіденційності є неодмінним для забезпечення здоров'я населення. Невиконання цього поважного зобов'язання може призвести до неоптимального лікування, тому століттями лікарі дотримувалися цього етичного принципу, підкріпленого клятвою Гіппократа, яка була оновлена міжнародним співтовариством, погодившись із Женевською декларацією, яка схвалена у 1948 році Всесвітньою медичною асоціацією. В національному праві ст. 40 Основ законодавства про охорону здоров'я і ст. 286 Цивільного кодексу України визначає обов'язок медичних працівників зберігати лікарську таємницю (таємницю про стан здоров'я).

Медичне та трудове законодавство визначає загальну характеристику прав та юридичних гарантій медичних працівників як суб'єктів виконання професійних обов'язків. Проте важливо розуміти, що визначена група не є монолітною, тому доречним є визначення спеціального правового статусу окремих груп медичних працівників. Яскравим прикладом таких особливостей є правові гарантії лікарів-психіатрів.

Правове регулювання діяльності лікарів-психіатрів має низку особливостей. Відповідно до ст. 10 Закону України "Про психіатричну допомогу" [6], медичні працівники, які працюють з особами, що мають психічні розлади, зобов'язані пройти спеціальну підготовку та підтвердити свою кваліфікацію у встановленому порядку. Після здобуття вищої медичної освіти лікарі повинні періодично проходити атестацію та безперервне професійне навчання. Ліцензійні умови провадження медичної практики передбачають відповідність кваліфікаційним вимогам, що підтверджується дипломом, сертифікатом лікаря-спеціаліста та посвідченням про підвищення кваліфікації.

Лікарі-психіатри мають особливий правовий статус, оскільки їхні обов'язки та можливості визначаються не лише загальними медичними стандартами, але й специфічними правовими нормами, що регулюють психіатричну практику. Основні аспекти цього статусу містять обов'язковість збереження медичної конфіденційності, спеціальні правила щодо примусового лікування пацієнтів з психічними розладами, а також відповідальність за правильність діагностики та лікування в межах встановлених законом норм.

Сфера психічного здоров'я у світовому масштабі потребує додаткової уваги щодо проблем з належним державним фінансуванням та громадською увагою до проблематики. За глобальною статистикою ВООЗ 12 % світового тягаря захворювань пов'язано з психічними та поведінковими розладами [7] і понад 70 % їх припадає на країни з низьким і середнім рівнем доходу. В час воєнних загроз проблеми ментального здоров'я особливо активізуються, тому захист прав та професійного статусу лікарів-психіатрів у національній системі права потребує додаткової уваги на державному, регіональному та громадському рівнях.

Ще однією проблемою, яка зачіпає статус лікарів-психіатрів, є те, що питання ментального здоров'я нації часто є "невидимим" в державно-правовому розрізі. Розрив у лікуванні психічного здоров'я (тобто різниця між кількістю людей, які потребують догляду, і тих, хто його отримує)

становить від 80 до 93 % за узагальненими світовими даними Консорціуму Всесвітнього дослідження психічного здоров'я ВООЗ [8], що вказує на те, що менше ніж 1 з 10 може отримати доступ до належного догляду. Статус лікарів-психіатрів безпосередньо пов'язаний з вказаними проблемами, оскільки більша частина державних систем психічного здоров'я не отримує належних інвестицій), а із загального річного бюджету охорони здоров'я мало що виділяється на психічне здоров'я [9]. В нашій державі система охорони здоров'я загалом у час війни фінансується за остатковим принципом, а сфера ментального здоров'я нації особливо.

Страховання професійної відповідальності медичних працівників є одним із найефективніших способів захисту їхніх майнових інтересів, а також дієвим інструментом зменшення фінансових витрат на відшкодування збитків третім особам. Такий вид страхування забезпечує виплату компенсацій за шкоду, завдану пацієнтам через необережні дії або професійні помилки лікаря, які він зобов'язаний відшкодувати відповідно до законодавства.

В Україні є потреба запровадження обов'язкового страхування відповідальності медичних працівників. Основним його об'єктом виступає відповідальність лікаря перед пацієнтами, що передбачає покриття збитків, які можуть виникнути внаслідок надання медичних послуг.

Для кращого розуміння значущості такого страхування варто розглянути досвід Італії. Закон № 24 від 8 березня 2017 року ("Law Gelli-Bianco"), який набув чинності 1 квітня 2017 року, запровадив низку важливих змін у сфері страхового покриття медичної недбалості, відповідальності медичних працівників, судових процедур і механізмів компенсації шкоди. Нововведення торкнулися як окремих лікарів, так і державних і приватних закладів охорони здоров'я.

Основними цілями цього закону стали:

1. Контроль і профілактика лікарських помилок шляхом моніторингу випадків медичної недбалості.
2. Зменшення фінансового навантаження на лікарів, оскільки ризики позовів перекладаються на страхові компанії та медичні установи.
3. Зниження рівня "захисної медицини", тобто практики, коли лікарі ухиляються від стандартного лікування або призначають зайві обстеження, щоб уникнути можливих судових позовів, що призводить до зайвих витрат і потенційних ризиків для здоров'я пацієнтів [10].
4. Скорочення кількості судових процесів, а також часу та коштів, потрібних для їх проведення.

Згідно з італійським законодавством, як окремі медичні працівники, так і установи охорони здоров'я зобов'язані мати страхування відповідальності перед пацієнтами, що охоплює випадки професійної помилки чи договірної відповідальності.

Впровадження аналогічної системи в Україні сприяло б покращенню якості медичних послуг, зменшенню ризиків для лікарів і пацієнтів та підвищенню довіри до медичної сфери. Таке нововведення дало б змогу створити більш збалансовану модель відповідальності в медицині, в якій інтереси пацієнтів були б ефективно захищені, а лікарі – убезпечені від надмірного правового тиску. Така модель не лише знизила б ризик зловживань у сфері притягнення медичних працівників до відповідальності, а й стимулювала б заклади охорони здоров'я до впровадження внутрішніх систем контролю якості та безпеки лікування.

Висновки. Права медичних працівників в Україні закріплені на законодавчому рівні, зокрема в Конституції України, Основах законодавства про охорону здоров'я та інших нормативно-правових актах. Вони містять широкий спектр гарантій, таких як належні умови праці, соціальний захист, можливість підвищення кваліфікації, пільгові умови пенсійного забезпечення та страхування професійної діяльності. Однак на практиці реалізація багатьох із цих прав залишається проблемною через недостатнє фінансування медичної сфери та складнощі в системі охорони здоров'я.

Особливу увагу треба надати правовому статусу лікарів, зокрема психіатрів, оскільки їхня діяльність потребує не лише спеціальної підготовки, а й дотримання етичних норм та законодавчих обмежень. Законодавство передбачає для них додаткові гарантії, але водночас і специфічні обов'язки, пов'язані із захистом прав пацієнтів.

Загалом українське законодавство надає медичним працівникам значний обсяг прав та соціальних гарантій, проте їхнє фактичне дотримання залежить від ефективності державної політики у сфері охорони здоров'я. Важливим залишається питання вдосконалення механізмів реалізації цих прав, підвищення рівня фінансування та соціальної підтримки лікарів, що дасть змогу забезпечити якісну медичну допомогу населенню та покращити умови праці медичних фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. British Medical Association. *Caring for the mental health of the medical workforce*. URL: <https://www.bma.org.uk/advice-and-support/nhs-delivery-and-workforce/workforce/mental-health-workforce-report-2019> (Дата звернення: 27.03.2025).
2. Simons G., Baldwin D. S. (2021). A critical review of the definition of 'wellbeing' for doctors and their patients in a post Covid-19 era. *International Journal of Social Psychiatry*. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34240644/> (Дата звернення: 27.03.2025).
3. Park J., Saha S., Chee B., Taylor J., Beach M. C. (2021). Physician Use of Stigmatizing Language in Patient Medical Records. *JAMA Netw Open*. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8281008/> (Дата звернення: 27.03.2025).
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ. База даних "Законодавство України" / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#n551> (Дата звернення: 27.03.2025).
5. Tegegne M. D., Melaku M. S., Shimie A. W. et al. Health professionals' knowledge and attitude towards patient confidentiality and associated factors in a resource-limited setting: a cross-sectional study. *BMC Med Ethics* 2022. No. 23, 26. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35287659/> (Дата звернення: 27.03.2025).
6. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 № 1489-ІІІ. База даних "Законодавство України" / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text> (Дата звернення: 28.03.2025).
7. World Health Organization. (2001). The World Health Report 2001: Mental Health: New Understanding, New Hope. URL: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/42390/WHR_2001.pdf (Дата звернення: 27.03.2025).
8. WHO World Mental Health Survey Consortium (2004) Prevalence, severity, and unmet need for treatment of mental disorders in the World Health Organization World Mental Health Surveys. *JAMA* 291(21), 2581–2590. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15173149/> (Дата звернення: 27.03.2025).
9. World Health Organization. (2020). Bangladesh WHO Special Initiative for Mental Health Situational Assessment. URL: <https://www.who.int/docs/default-source/mental-health/special-initiative/who-special-initiative-country-report---bangladesh---2020.pdf> (Дата звернення: 27.03.2025).
10. LEGGE 8 marzo 2017, n. 24 Disposizioni in materia di sicurezza delle cure e della persona assistita, nonche' in materia di responsabilita' professionale degli esercenti le professioni sanitarie. (17G00041). URL: <https://snlg.iss.it/wp-content/uploads/2017/09/LEGGE-8-marzo-2017-n.-24.pdf> (Дата звернення: 27.03.2025).

REFERENCES

1. British Medical Association (2019). *Caring for the mental health of the medical workforce*. Retrieved from: <https://www.bma.org.uk/advice-and-support/nhs-delivery-and-workforce/workforce/mental-health-workforce-report> (Accessed: 27.03.2025). [In English].
2. Simons, G., Baldwin, D. S. (2021). *A critical review of the definition of 'wellbeing' for doctors and their patients in a post Covid-19 era*. *International Journal of Social Psychiatry*. Retrieved from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34240644/> (Accessed: 27.03.2025). [In English].
3. Park, J., Saha, S., Chee, B., Taylor, J., Beach, M. C. (2021). *Physician Use of Stigmatizing Language in Patient Medical Records*. *JAMA Netw Open*. Retrieved from: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8281008/> (Accessed: 27.03.2025). [In English].

4. **Osnovy zakonodavstva Ukrayiny pro okhoronu zdorovya** [Fundamentals of Ukrainian legislation on health care]: Zakon Ukrayiny (1992, November 19) No. 2801-XII. Baza danyh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#n551> (Accessed: 27.03.2025). [In Ukrainian].
5. Tegegne, M. D., Melaku, M. S., Shimie, A. W. (2022) et al. **Health professionals’ knowledge and attitude towards patient confidentiality and associated factors in a resource-limited setting: a cross-sectional study**. BMC Med Ethics 23, 26. Retrieved from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35287659/> (Accessed: 27.03.2025). [In English].
6. **Pro psykhiatrychnu dopomohu** [About psychiatric care]: Zakon Ukrayiny (2000, February 22) No. 1489-III. Baza danyh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-02> (Accessed: 28.03.2025). [In Ukrainian].
7. World Health Organization. (2001). **The World Health Report 2001: Mental Health: New Understanding, New Hope**. Retrieved from: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/42390/WHR_2001.pdf (Accessed: 28.03.2025). [In English].
8. WHO World Mental Health Survey Consortium. (2004). **Prevalence, severity, and unmet need for treatment of mental disorders in the World Health Organization World Mental Health Surveys**. JAMA 291(21), 2581–2590. Retrieved from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15173149/> (Accessed: 28.03.2025). [In English].
9. World Health Organization. (2020). **Bangladesh WHO Special Initiative for Mental Health Situational Assessment**. Retrieved from: <https://www.who.int/docs/default-source/mental-health/special-initiative/who-special-initiative-country-report---bangladesh---2020.pdf> (Accessed: 28.03.2025). [In English].
10. LEGGE 8 marzo 2017, n. 24 **Disposizioni in materia di sicurezza delle cure e della persona assistita, nonche’ in materia di responsabilita’ professionale degli esercenti le professioni sanitarie**. (17G00041) Retrieved from: <https://snlg.iss.it/wp-content/uploads/2017/09/LEGGE-8-marzo-2017-n.-24.pdf> [In English].

Дата надходження статті: 20.02.2025 р.

Iryna ZHAROVSKA

Lviv Polytechnic National University,
Educational and Research Institute of Law,
Psychology and Innovative Education,
Professor of the Theory of Law
and Constitutionalism Department,
Dr. Habil. (Law), Full Professor
iryna.m.zharovska@lpnu.ua
ORCID: 0000-0003-3821-8120

Diana YAROVYK

Lviv Polytechnic National University,
Educational and Research Institute of Law,
Psychology and Innovative Education,
student of the first (bachelor)
level of higher education
diana.yarovyk.pv.2022@lpnu.ua
ORCID: 0009-0001-1690-5002

PECULIARITIES OF THE LEGAL STATUS OF A DOCTOR IN UKRAINE: LABOUR GUARANTEES AND PROFESSIONAL RESPONSIBILITY

The article examines the legal status of healthcare professionals in Ukraine, analysing their constitutional and professional rights enshrined in the relevant legal acts. In particular, the article focuses on the rights to proper working conditions, social protection, insurance, benefits and additional guarantees provided for by the Law of Ukraine ‘Fundamentals of Ukrainian Healthcare Legislation’.

The article also highlights the peculiarities of regulating the labour activity of healthcare professionals, including issues of qualification, professional development, and the right to protection of professional honour and dignity.

Specific legal aspects of doctors' activities are also considered, including the right to refuse to manage a patient, the use of vehicles in emergency situations, and the possibility of restricting access to information about a patient's health status in certain cases. The article also analyses the issue of medical secrecy and its use in scientific research, the conditions for conducting medical experiments, as well as the peculiarities of medical interventions without patient consent in critical situations.

The article provides an overview of the legal status of psychiatrists working with persons with mental disorders. The article highlights the special requirements for their qualifications, the need for periodic certification and continuous professional training. The author also examines the legal regulation of their activities, in particular, the requirements for licensing conditions, compliance with professional standards and ethical norms.

In general, the article emphasises the importance of legal support for the activities of medical professionals and the problems of their practical implementation. The article draws attention to the need to improve legislation, as many of the rights of healthcare professionals remain declarative, especially in matters of decent remuneration, proper social protection and working conditions. The author also emphasises the importance of legal protection of doctors, especially in difficult cases of professional activity.

Keywords: healthcare professionals, legal status, legal guarantees, legal regulation, medical law, patients, doctors, psychiatrists, professional activity.